

## Grunden för trygga livsmedel och en hållbar välfärd framöver läggs här och nu!

### Förändringar i verksamhetsmiljön

#### *en globala handeln, befolkningen och klimatförändringen*

Den globala handeln och klimatförändringen medför nya risker och ökar sannolikheten för att gamla risker ska realiseras inom Eviras verksamhetsområde. I och med den allt mer globala handeln och avregleringen av den blir betydande risker i djurens, de nya växtarternas, livsmedlens, produkternas och råvarornas ursprungsländer aktuella även i Finland. Dessutom kan en produkt ha flera ursprungsländer. Till följd av att livsmedel och råvaror delvis skaffas på den internationella marknaden kan omfattande gränsöverskridande matförgiftningsepidemier eller kemiska föroreningar i livsmedel bli aktuella. Utredningen av dem kräver en god internationell samordningsförmåga och epidemiologisk kompetens. Globaliseringen ställer också stora krav på förebyggande av brottslighet relaterad till livsmedelskedjan. Klimatuppvärmningen ökar risken för djursjukdomar, växtskadegörare och sjukdomar som smittar från djur till människor. Insectburna sjukdomar och skadedjur väntas bli vanligare i Nordeuropa. Förändringarna i markanvändningen och de vilda djurens populationer kan även främja spridningen av djursjukdomar och växtskadegörare.

Andelen äldre människor blir större i Finland. Det förändrar bilden av sjukdomar som sprids med livsmedel. Globaliseringen förändrar matvanorna och för även med sig nya djuruppfödningsskulturer. Människor reser mer, vilket för sin del ökar risken för att nya djursjukdomar och växtskadegörare ska spridas till Finland.

Matproduktionen tär på naturresurserna. Den växande befolkningen i världen behöver allt mer mat. Den globala folkmängden väntas öka med två miljarder människor fram till 2050. En allt större del av människorna tar sig från fattigdom till medelklassen, vilket ökar konsumtionen av högklassiga proteiner i världen. Användningen av livsmedelskedjans råvaror till energiproduktion minskar utbudet. Samtidigt uppstår en stor mängd matavfall i hushållen, butikernas distributionskedjor och livsmedelsindustrin. Att minska på mängden avfall sparar naturresurser och motverkar klimatförändringen. Livsmedelsproduktionens struktur och konsumenternas attityder

Livsmedel kan tillverkas av närproducerade råvaror, men för en betydande mängd livsmedel sträcker sig produktionskedjan till flera länder. Riskhanteringen i anslutning till en lång produktionskedjas livsmedels säkerhet och näringsvärde är en större utmaning än hanteringen av en enkel och kort produktionskedja. Då blir spårbarheten viktig. Konsumtionen av närproducerad och ekologisk mat ökar. Produktionen av ekologisk mat i Finland ökar och dessutom importeras ekologisk mat till landet.

Konsumenterna värdesätter livsmedlens säkerhet och livsmedelskedjans tillförlitlighet och transparens. För konsumenterna är det viktigt att inte bli vilseledda och att informationen om livsmedlen är sanningssenlig. Grunden för livsmedlens säkerhet är rena råvaror, god hygien, hantering av kemiska och mikrobiologiska faror samt en gedigen kompetens bland aktörerna. Konsumenternas förtroende stiger med en tillförlitlig, opartisk och öppen tillsyn. En del konsumenter vill konsumera produkter som är förenliga med deras värderingar, och livsmedelsindustrin utvecklar egna ansvarssystem som beaktar olika konsumenttypers behov.

Konsumenterna är intresserade av livsmedel, hur de produceras, varifrån de kommer och hur produktionen övervakas liksom också av djurens välfärd och växthälsa. Behovet av tillförlitlig information ökar till följd av den offentliga diskussionen om dessa frågor. Konsumenterna förväntar sig å ena sidan grundlig information och å andra sidan snabb nyhetsförmedling i exceptionella situationer. De nya sociala medierna utmanar traditionella medier, vilket uppmuntrar myndigheterna till att kommunicera och växelverka på ett nytt sätt. Samarbetet med intressenter och kommunikationen blir allt viktigare.

#### *Jordbrukspolitik och jordbrukets strukturomvandling*

Under nästa programperiod för EU:s gemensamma jordbrukspolitik som börjar 2015 kommer marknaden i allt högre grad att styra vilka jordbruksprodukter och livsmedel som produceras. Syftet med jordbrukspolitiken är att säkerställa att livsmedlens säkerhet, produktionens miljökonsekvenser och etiska frågor sammanfaller med samhällets och medborgarnas förväntningar. Lagstiftningen om livsmedels säkerheten är allt mer i detalj kopplad till implementeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken. Prisvariationerna för jordbruksprodukter och produktionsinsatser på marknaden kan snabbt förändra olika produktionsinriktningars lönsamhet. En del husdjursuppfödare har problem med lönsamheten. Antalet gårdar minskar, den genomsnittliga gårdsstorleken ökar och det grundas enskilda mycket stora gårdar. Gårdarna specialiserar sig i högre grad på vissa produktionsfaser och det sker regional koncentration, vilket ökar utmaningarna inom hanteringen av djursjukdomar och djurens välbefinnande.

#### *Verksamhetsmiljön i anslutning till Eviras organisation*

Finlands ekonomi väntas gå in i en lång fas med långsam ekonomisk tillväxt. För statsfinanserna innebär detta att de tillgängliga resurserna inte kommer att öka. Det ekonomiska ramverket kring Evira väntas förbli relativt stabilt. Syftet med statens effektivitets- och resultatprogram är att förbättra arbets produktivitet.

Organiseringen av och finansieringsmodellen för statens sektorforskning reformeras, men Evira kommer sannolikt att förbli en självständig organisation som fokuserar på tillsyn över livsmedelskedjan samt på vetenskaplig forskning och riskvärdering som bygger på tillsyn och relaterad analytik.

Kommunreformen och omstruktureringen av regionförvaltningen väntas medföra förändringar som förenklar myndighetstillsynens struktur. Tillsyn och inspektioner som utförs av tredje parter får större betydelse.

Det går inte att sörja för livsmedelssäkerheten utan nära internationellt samarbete. Evira deltar i EU:s nätverk och globala samarbetsorgan på verksamhetsområdet.

## Verksamhetsidé

**Evira främjar livsmedelskedjans säkerhet, kvalitet och tillförlitlighet från naturen till matbordet.**

Evira

- är en del av jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde under statsrådet,
- fungerar som nationell samordnare och sakkunnig samt är samarbetspartner på området, och
- är en europeisk och internationell aktör

med ansvar för

- prognostisering, förebyggande och hantering av kvalitets- och säkerhetsrisker relaterade till livsmedel och jordbrukets produktionsinsatser, samt
- främjande av djurens hälsa och välfärd samt växthälsa

och skapar därigenom förutsättningar för att

- iskydda människors och djurs hälsa och miljö,
- trygga konsumenternas rättigheter och
- främja en konkurrenskraftig jordbruks- och livsmedelsproduktion.

## Vision

**Människor, djur och växter har god hälsa och mår väl.**

Livsmedlens och produktionsinsatsernas säkerhet, kvalitet och spårbarhet, djurens hälsa och välfärd samt växthälsan är på världstoppnivå. Livsmedelskedjan i Finland fungerar på konsumenternas villkor och har internationell konkurrenskraft samt iakttar principerna för en hållbar utveckling.

## Värderingar

### 1. Expertis som bygger på forskning

Grunden för vår verksamhet är tillgång till gedigen forskning och medarbetarnas goda kompetens som utvecklas systematiskt. Att vårt arbete är opartiskt och tillförlitligt baserar sig på en omsorgsfull vetenskaplig riskvärdering och en öppen bedömning av olika alternativ samt en aktiv dialog.

Expertisen omfattar ett framåtsträvande och innovativt nätverk av sakkunniga. Vi förstår den helhet som vårt arbete relaterar till.

### 2. Partnerskap utifrån positivt tänkande

Tillsammans med andra aktörer sätter vi oss in i utmaningar i livsmedelskedjan och kunders problem. Vi ser möjligheter och tar tag i dem genom dialog.

Vår kundservice är snabb och vi informerar proaktivt. Vi bereder ärendena öppet.

### 3. Mod och ansvar

Vi söker modigt efter nya lösningar och inför nya rutiner.

Vi tar ställning i öppna frågor och står bakom våra beslut. Våra avgöranden behandlar aktörerna jämlikt.

### 4. Samarbete ger arbetsglädje

Vårt dagliga arbete präglas av arbetsglädje. Att tänka tillsammans ger resultat, helheten är mer än summan av delarna.

## Målsättning, nyckeltal och indikatorer

### 1. Vi bevarar vår höga nivå på livsmedelssäkerheten, djurens hälsa och växthälsan.

- *Människor:*
  - Antalet matförgiftningar hos människor
  - Utvecklingen av OIVA-tillsynens resultat
- *Djur:*
  - Antalet fall av djursjukdomar som lätt sprider sig och som är farliga
  - Hälsovårdsprogrammets omfattning (Nasevas och Sikavas täckning, %)
- *Växter:*
  - Antalet nya farliga skadegörare som etablerat sig

### 2. Djurens välfärd ökar.

- Tillsynen av djurens välfärd visar att kraven uppfylls (%).
- Användningen av mikrobläkemedel

### 3. Förutsättningarna för högkvalitativ matproduktion säkerställs, och jordbrukets och livsmedel-sekonomins produktionskapacitet ökar.

- Tillsynen av jordbrukets produktionsinsatser visar att kraven uppfylls (%)
- Användning av växtskyddsmedel
- Andelen inhemska råvaror i livsmedlen och inhemsk mat på marknaden

### 4. Jord- och skogsbruket samt livsmedelsindustrin anpassar sig till klimatförändringen på ett hållbart sätt.

- Framgång i hanteringen av nya faror (prognostisering, snabb reaktion) => kvalitativ utvärdering
- Mögelhalt i inhemska livsmedel och foder

### 5. Ansvarsfull verksamhet i livsmedelskedjan går att verifiera.

- Antalet i Finland godkända nationella kvalitetssystem för livsmedel
- Utbudet av handböcker om god praxis i livsmedelskedjan

### 6. Välfärden främjas genom trygg och närande mat.

- Andelen granskningar av förpackningspåskrifter som inte haft betydande brister
- Exponering för tungmetaller och växtskyddsmedel (människor)

## Kritiska framgångsfaktorer och de viktigaste fleråriga åtgärderna

Kritisk framgångsfaktor	Fleråriga åtgärder
<p>1. Konsumenterna litar på den finska livsmedelskedjan och Eviras budskap till konsumenterna noteras.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Evira ökar öppenheten i myndighetsverksamheten och forskningens synlighet.</li> </ul>
<p>2. Evira är en proaktiv och tillförlitlig producent av ny kunskap och en bra samarbetspartner i nationella och internationella nätverk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Evira deltar aktivt i internationella nätverk.</li> <li>■ Evira implementerar ett vetenskapligt forskningsprogram där målen med internationella forskningsprojekt och nationella behov fastställs.</li> <li>■ Evira samlar och analyserar systematiskt information om tillsynen och laboratorieverksamheten. Evira satsar på epidemiologisk expertis.</li> <li>■ Evira säkerställer forskningsmetodernas tillförlitlighet och referenslaboratorieverksamhetens ändamålsenlighet samt främjar tillgången till analys- och diagnostjänster</li> </ul>
<p>3. Risker prognostiseras och analyseras effektivt i hela livsmedelskedjan, både internationellt och i Finland.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Evira följer upp livsmedelssäkerheten, analyserar systematiskt relaterade risker och planerar åtgärder för att hantera riskerna.</li> <li>■ Evira följer upp utvecklingen av djursjukdomar och deras egenskaper för resistens mot mikrobläkemedel samt analyserar systematiskt risker relaterade till djurens hälsa och planerar åtgärder för att hantera riskerna.</li> <li>■ Evira följer upp växtskadegörarnas utveckling och risker relaterade till produktionsinsatser. Evira analyserar riskerna systematiskt och planerar åtgärder för att hantera dem.</li> </ul>
<p>4. Medborgarna och aktörerna i livsmedelskedjan bär sitt ansvar för livsmedlens säkerhet och kvalitet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Evira uppmuntrar aktörerna att ta fram kvalitets- och ansvarssystem samt anvisningar för god praxis.</li> <li>■ Evira styr verkställandet av lagstiftningen snabbt och på ett begripligt sätt.</li> <li>■ Evira förebygger brottslighet i livsmedelskedjan i samarbete med andra myndigheter.</li> </ul>

Kritisk framgångsfaktor	Fleråriga åtgärder
5. Verksamheten hos livsmedelskedjans myndigheter bygger på öppen dialog och ger konsumenterna och aktörerna mervärde.	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Evira gör upp riktlinjer för sin kundservice och agerar enligt dem.</li> <li>■ Myndigheterna utvecklar och använder register, datasystem och e-tjänster effektivt.</li> </ul>
6. Myndighetstillsynen fungerar effektivt och riskbaserat.	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Evira följer upp och förbättrar verksamhetens kostnadseffektivitet.</li> <li>■ Evira utvecklar tillsyns- och uppföljningsprogram med beaktande av faror och epidemiologiska krav samt ser till att de verkställs.</li> <li>■ Myndigheterna utvärderar och utvecklar tillsynens effektivitet (inklusive kostnadseffektiviteten).</li> </ul>
7. Krisberedskapen är hög.	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Evira ser till att beredskapsplanerna är heltäckande och uppdaterar dem regelbundet.</li> </ul>
8. Näringsfrågor behandlas i anslutning till livsmedelssäkerheten.	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Myndigheterna beaktar näringsperspektivet när de gör upp planer för tillsyn och riskvärdering.</li> </ul>
9. Eviramedarbetarnas expertis, engagemang och resultat är på en hög nivå.	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ Evira utvecklar systematiskt personalens expertis.</li> <li>■ Evira gör upp riktlinjer för personalutvecklingen och agerar enligt dem.</li> </ul>